

KUMMISSJONI TAL-KOMUNITAJIET EWROPEJ

Brussel 29.1.2007
KUMM(2007)29 finali

**KOMUNIKAZZJONI MILL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW,
LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-
KUMITAT TAR-REĠJUNI**

L-Evalwazzjoni finali

**tar-rizultati finali li hargu mill-implimentazzjoni tal-programm multijannwali tal-
Komunità sabiex jistimula l-iżvilupp u l-użu tal-kontenut diġitali Ewropew fin-netwerks
globali u sabiex jippromwovi d-diversità lingwistika fis-soċjetà ta' l-informazzjoni
(eContent)**

**KOMUNIKAZZJONI MILL-KUMMISSJONI LILL-PARLAMENT EWROPEW,
LILL-KUNSILL, LILL-KUMITAT EKONOMIKU U SOĊJALI EWROPEW U LILL-
KUMITAT TAR-REĠJUNI**

**L-Evalwazzjoni finali
tar-rizultati finali li hargu mill-implimentazzjoni tal-programm multijannwali tal-
Komunità sabiex jistimula l-iżvilupp u l-użu tal-kontenut diġitali Ewropew fin-netwerks
globali u sabiex jippromwovi d-diversità lingwistika fis-soċjetà ta' l-informazzjoni
(eContent)**

1. INTRODUZZJONI

Din il-komunikazzjoni tikkonċerna l-evalwazzjoni finali tal-programm *eContent* 2001-2005, soġġett għal evalwazzjoni ta' nofs il-perjodu¹ fl-2003 bil-ħsieb li teżamina l-ewwel sentejn ta' l-implimentazzjoni. L-evalwazzjoni finali² li tkopri l-perjodu 2003-2004, twettqet minn bord ta' tliet esperti indipendenti, bl-ghajnuna ta' tim ta' evalwaturi professjonali minn kumpanija³ inkarigata bl-istrutturar u l-appoġġ ta' l-evalwazzjoni, il-ġbir ta' l-evidenza u l-abbozzar tar-rapport. L-evalwazzjoni twettqet bejn Frar u Marzu 2006, b'kooperazzjoni mill-qrib mas-servizzi tal-Kummissjoni kkonċernati⁴.

2. L-ISFOND

L-ghan tal-programm eContent (minn hawn 'l quddiem imsejjah "il- Programm"), kif speċifikat fid-Deċiżjoni tal-Kunsill⁵, kien li jstimula l-iżvilupp u l-użu tal-kontenut diġitali Ewropew fin-netwerks globali u sabiex jippromwovi d-diversità lingwistika fis-soċjetà ta' l-informazzjoni. Il-programm kien fis-seħh għal erba' snin mit-18 ta' Jannar 2001 b'baġit ta' 100 miljun ewro.

Il-Programm indirizza tliet Linji ta' Azzjoni distinti:

- (1) it-titjib ta' l-aċċess għall-informazzjoni tas-settur pubbliku u t-tkattir ta' l-użu tagħha;
- (2) it-titjib tal-kontenut prodott f'ambjent multilingwali u multikulturali;
- (3) iż-żieda fid-dinamiżmu tas-suq ta' kontenut diġitali.

¹ *L-evalwazzjoni ta' nofs il-perjodu tal-Programm eContent: Rapport Finali, Ġunju 2003, Technopolis Ltd., IDATE, PRISMA, ir-rapport shiħ jinstab fuq www.cordis.lu/econtent*

² *L-evalwazzjoni ta' nofs il-perjodu tal-Programm eContent: (2001-2005): Rapport Finali, Ġunju 2006, RAND Ewropa, http://ec.europa.eu/information_society/activities/econtentplus/index_en.htm.*

³ RAND, mogħtija kuntratt abbażi ta' sejha ristretta għall-offerti mahruġa mid-DĠ għas-Soċjetà ta' l-Informazzjoni fil-harifa ta' l-2005.

⁴ DĠ INFSO Unitajiet C3 u E6

⁵ ĠU L 14, 18.1.2001, p.32

Dan sehh permezz ta' proġetti fejn l-infiq kien maqsum bejniethom, abbazi ta' sejhiet pubbliċi għall-offerti.

Matul il-perjodu 2003-2004, ġew ikkofinanzjati 64 proġett bl-involvement ta' 404 organizzazzjoni u li jkopru 24 Stat Membru flimkien ma' l-Iżlanda, in-Norveġja u l-Bulgarija. ir-Rumanija, it-Turkija. In-nefqa totali marbuta mal-baġits ta' l-2003 u l-2004, inkluż il-finanzjament tal-proġetti li l-ispiza tagħhom inqasmet, l-ispejjeż ta' l-evalwazzjonijiet, tar-reviżjonijiet u tal-laqgħat kienet ta' madwar 56 miljun ewro.

3. L-GĦANIJIET TA' L-EVALWAZZJONI

L-evalwazzjoni studjat il-kwistjonijiet li ġejjin: ir-rilevanza ta' l-għanijiet, il-prijoritajiet u l-mezzi ta' implimentazzjoni tal-programm, l-effettività u l-impatt tal-programm, l-effiċjenza u l-effettività tan-nefqa tiegħu, l-utilità u s-sostenibbiltà tiegħu, ir-rabtiet kawżali mir-riżorsi utilizzati sa l-attivitajiet u l-impatti preżunti (il-loġika ta' l-intervenzjoni) u t-tagħlimiet li għandhom jinkisbu għal interventzjonijiet simili fil-ġejjieni.

4. IS-SEJBIET TA' L-EVALWAZZJONI

L-evalwaturi sabu li l-programm ġie implimentat b'suċċess u l-allokazzjoni ta' l-għotjiet u t-thaddim tal-programm ġeneralment kienu trasparenti, effiċjenti u sodisfaċenti.

B'mod aktar speċifiku, l-evalwaturi għamlu dawn l-erbgħa' sejbiet importanti:

L-1 Sejba: Prestazzjoni tajba tal-Funzjonijiet Basiċi

Fuq livell ta' attivitajiet u ta' riżultati, il-prestazzjoni ta' l-*eContent* kienet tajba: il-Programm għamel kontribuzzjonijiet reali u sostanzjali bil-għan li jżid l-użu ta' l-informazzjoni tas-settur pubbliku, u għall-produzzjoni ta' kontenut multilingwali u multikulturali. Fuq kollox ġie konkluż li l-programm ta' riżultati ta' benefiċċju skond ir-riżorsi li kellu; li kien effettiv f'termini ta' nfiq, fil-produzzjoni u r-riżultati tiegħu, u li ssimula attivitajiet illi li ma kienx għalih qatt ma kienu jseħħu, jew kienu jsiru biss fuq livell nazzjonali. It-tmexxija tal-programm ġeneralment kienet tajba, u l-proċessi kienu ġusti u trasparenti.

It-2 Sejba: L-Adattazzjoni għal Bidliet ta' Malajr fis-Settur

L-iżvilupp eċċezzjonalment ta' malajr fis-settur affetwa sostanzjalment il-miri tal-programm: b'mod partikulari, l-intenzjoni originali li ċertu tip ta' attivitajiet jingħataw imbuttatura fil-bidu nkisbet malajr aktar milli mistenni. Il-programm irrisponda tajjeb għal dan it-tibdil ta' ċirkostanzi, f'nofs il-perjodu (jidher bħala modifikazzjoni fil-Linji ta' Azzjoni tiegħu) u l-evalwaturi laqgħu bi pjaċir dan ir-rispons. Madankollu, dik il-bidla gābet magħha bżonn ta' aktar iffokar għall-iżvilupp tan-netwerking; ta' bini ta' komunitajiet u t-tixrid tar-riżultati fuq livell ta' programm fi stadju aktar tard tal-mixja tal-programm. L-evalwaturi raw li l-elementi orizzontali tar-rispons tal-programm għal dan il-bżonn kienu ta' kwalità tajba biżżejjed iżda nieqsa fil-għadd.

It-3 Sejba: Il-Valur Miżjud fil-Livell tal-Programm

Fir-rigward tal-progress lejn il-miri soċjoekonomiċi aktar wiesgħa tal-programm, hemm distinzjoni bejn il-konklużjonijiet ta' l-evalwaturi dwar l-eContent bħala sett ta' proġetti (fejn il-miri tat-tliet Linji ta' Azzjoni huma mistennija li fl-aħħar jintlaħqu) u l-konklużjonijiet dwar l-eContent bħala sinerġija shiħa (fejn il-bord sab nuqqas ta' indikazzjoni ta' żvilupp ta' sinerġiji tal-livell tal-programm, biżżejjed biex johlqu valur miżjud aktar mill-ammont kollu f'daqqa tal-proġetti individwali). L-evalwaturi kkunsidraw il-fatt li n-netwerking bejn il-proġetti ma ġiex rikonoxxut biżżejjed u li l-attivitajiet ta' tixrid tar-riżultati u ta' konċertazzjoni fuq livell ta' programm ma kienux biżżejjed. Għalhekk l-iskala relattivament modesta ta' l-intervenzjoni ta' l-eContent ma waslitx sa fejn setgħet waslet.

Ir-4 Sejba: Ir-Relazzjoni bejn Programmi Kurrenti u dawk tal-Ġejjieni

Instab li l-programm daħal tajjeb u effettivament fil-pajjiżi Kandidati; li kkumplimenta tajjeb l-inizzjattiva e-Ten u li mexxa sew mal-Pjan ta' Azzjoni e-Europe, għalkemm l-evalwaturi ma rawx sinerġiji mal-programm ta' Fondi Strutturali L-evalwaturi kkunsidraw li dan kollu joffri tagħlim utli u direttament applikabbli għall-programm eContent Plus u għas-CIP ICT Policy Support Programme (CIP-ICT). It-tagħlimiet f'dan ir-rigward (eż. dwar bżonnijiet partikulari ta' bini ta' komunitajiet, networking, tixrid ta' riżultati u sfruttar) għandhom il-potenzjal li johlqu mekkanizmi li jrawmu kontribut sostanzjali għall-iżvilupp ta' benefiċċji soċjoekonomiċi fit-tul kif prevista fl-aġendi ta' Liżbona u ta' Gothenburg.

5. IR-RAKKOMANDAZZJONIJIET U L-KUMMENTI TAL-KUMMISSJONI

Is-sejbiet ewlenin imsemmija hawn fuq jagħtu lok għar-rakkomandazzjonijiet li ġejjin għall-programmi tal-ġejjieni u għal dawn il-kummenti mill-Kummissjoni:

L-1 Rakkomandazzjoni: L-evalwaturi rrakkomandaw li programmi qrib is-suq, tal-ġejjieni, għandhom jiddedikaw parti ferm akbar mir-riżorsi tagħhom għan-netwerking u għall-konċertazzjoni bejn il-proġetti u għat-tixrid tar-riżultati ta' l-elementi eżemplari ta' l-attivitajiet tal-programm li l-proġetti nnifishom forsi ma għandhomx inċentiv li jxerrduhom. Huwa wkoll rrakkomandat li tiġi kkunsidrata għajnuna għall-attivitajiet tal-programm u għall-konferenzi.

IL-Kummenti tal-Kummissjoni *Sabiex jitrawwem networking bejn il-proġetti u għal tixrid aħjar tar-riżultati b'mod speċifiku fuq livell ta' programm, in-Networks Tematiċi ġew introdotti fost il-miżuri ewlenin tal-programm eContentplus. Dawn iservu bħala strument sabiex il-partijiet interessati, il-kompetenza u l-faċilitajiet rilevanti jersqu lejn xulxin u sabiex jgħinu attivitajiet ta' tqajjim ta' kuxjenza u l-identifikazzjoni u l-iżvilupp ta' opportunitajiet li jtejbu d-disponibilità tal-kontenut digitali u l-koordinazzjoni bejn proġetti ffinanzjati mill-programm.*

It-2 Rakkomandazzjoni: Ġew identifikati żewġ oqsma fejn studji jistgħu jagħtu l-frott għall-benefiċċju ta' programmi futuri qrib is-suq. Il-modalitajiet ta' diffużjoni u ta' tixrid ta' riżultati ta' proġetti u programmi qrib is-suq iridu jinftehm u b'mod dettaljat sabiex il-valur miżjud fuq livell ta' programm ikun ta' l-oġġla livell, u hemm

bżonn li jiġu żviluppati għodod li jkunu utli biex jeżaminaw il-progress sabiex jintlaħqu r-riżultati fit-tul, tal-programmi qrib is-suq.

Il-kummenti tal-Kummissjoni: *Il-Kummissjoni qed tippjana t-tneġġja ta' studji fil-qafas tal-programm ta' segwitu eContentplus, eż. dwar investiment fid-digitalizzazzjoni tar-riżorsi kulturali u l-impatt ekonomiku tal-preservazzjoni tar-riżorsi digitali.*

It-3 Rakkomandazzjoni : Huwa rakkomandat ukoll li l-Programmi jiddedikaw f'tit rizzorsi għall-monitoraġġ ta' l-iżvilupp fit-tul tar-riżultati tas-suq bħala parti mit-twaħhid kontinwu mal-qasam rilevanti (f'dan il-każ, il-European eContent). Dan iħaffef l-evalwazzjoni; iqajjem kuxjenza dwar l-intervenzjonijiet u x-xogħlijiet tal-proġett, u jgħin fl-irfinar li hemm bżonn ma' setturi li qed jevolvu b'mod mgħaġġel.

Il-kummenti tal-Kummissjoni: *Il-Kummissjoni diġà hadet hsieb dawn ir-rakkomandazzjonijiet permezz ta' numru ta' attivitajiet: Id-dejta, dwar is-Suq ta' l-Infommazzjoni, disponibbli għall-pubbliku dwar il-kobor u t-tkabbir tas-suq qed tiġi miġbura u strutturata.*

6. IL-KONKLUŻJONI

Il-Kummissjoni tqis bis-sħiħ is-sejbiet ta' l-evalwazzjoni finali tal-Programm u se tqis ir-rakkomandazzjonijiet fl-implimentazzjoni tal-programm eContentplus u fl-ippjanar ta' programmi ta' segwitu fil-ġejjieni. Il-progress li diġà sar fil-qasam imsemmi mir-rakkomandazzjonijiet se jiġi msahħaħ.

Il-Kummissjoni tikkunsidra li l-programm eContent

- (1) ġie implimentat b'suċċess ,
- (2) qawwa r-rwol tal-kontenut digitali bħala mezz sabiex jiżdied l-aċċess tal-pubbliku għall-informazzjoni u li jixpruna l-iżvilupp ekonomiku u soċjali ta' negozji Ewropej ,
- (3) ippromwova, kontenut digitali rikki u differenti u servizzi li kkontribwew għall-holqien ta' spazju Ewropew ta' l-informazzjoni waħdieni u ta' Soċjeta ta' l-informatika għat-tkabbir u għall-holqien tax-xogħol.

**L-evalwazzjoni finali tal-Programm eContent (2001-2005):
Ir-Rapport Finali , Ġunju 2006, RAND Ewropa**

Is-Sommarju Eżekuttiv

L-isfond

Il-programm eContent ta' l-2001 sa l-2005 kien wiehed minn serje ta' programmi li ġew żviluppati sabiex jixprunaw it-tkabbir u l-iżvilupp tal-qasam tal-kontenut diġitali fl-Ewropa. Il-konsiderazzjoni prinċipali tiegħu kienet li l-intrapriżi Ewropej u ċ-ċittadini Ewropej jkollhom aċċess u jkun jistgħu jużaw kontenut diġitali ta' kwalità għolja ta' oriġini Ewropea skond il-htigijiet tagħhom. Il-kuntast aktar wiesgħa tal-programm inkluda l-integrazzjoni ta' (dawk li kienu) l-pajjiżi kandidati (li hafna minnhom issa huma Pajjiżi Membri tal-Komunità Ewropea), u għanijiet politiċi Ewropej oħra li qed jevolvu, fosthom, b'mod partikulari, l-għanijiet ta' Liżbona.

L-iffukar ta' l-Evalwazzjoni Finali

Il-baġit totali ta' 100M EWRO tal-programm tqassam kollu u l-attivitajiet tiegħu kwazi tlestew għal kollox, għalhekk inhass il-bżonn ta' din l-Evalwazzjoni Finali *ex-post*. Evalwazzjoni ad interim kienet saret fl-2003, jiġifieri bejn wiehed u ieħor f'nofs tul il-programm, iżda hemm kien għadu kmieni wisq sabiex wiehed jara l-kontibuzzjoni tar-riżultati u l-prodotti vizibbli tal-proġetti fis-sehħ lejn effetti soċjo ekonomiċi aktar wiesgħa, stabbiliti bħala l-miri tal-programm. Effetti bħal dawn żgur li jiehdu ż-żmien biex jiżviluppaw (u tassew għadu kmieni wisq sabiex wiehed jistenna li jidhru għal kollox); għalhekk, parti kbira ta' din l-evalwazzjoni tikkonċerna kemm, il-programm u l-intervenzjonijiet ta' go fih, ipprođuċew jew kienu konformi mal-mekkaniżmi li kapaċi joħolqu l-effetti meħtieġa. Kwestjonijiet ta' tixrid ta' riżultati u ta' sfruttar u tar-relazzjonijiet mahluqa bejn il-programm u s-settur li fih hadem huma ta' importanza kbira għall-konsiderazzjoni ta' dawn il-mekkaniżmi.

Ir-rapport shih ta' l-evalwazzjoni juri s-sejbiet tiegħu fid dettal. Is-sejbiet ewlenin jinkludu dan li ġej:

It-3 Sejba: Prestazzjoni tajba tal-Funzjonijiet Bażiċi

Fuq livell ta' attivitajiet u ta' riżultati, il-prestazzjoni ta' l-eContent kienet tajba: il-Programm għamel kontribuzzjonijiet reali u sostanzjali bil-għan li jżid l-użu ta' l-informazzjoni tas-settur pubbliku, u għall-produzzjoni ta' kontenut multilingwali u multikulturali. Fuq kollox ġie konkluż li l-programm ipprođuċa riżultati ta' benefiċċju skond ir-riżorsi li kellu; li kien effettiv f'termini ta' nfiq, fil-produzzjoni u r-riżultati tiegħu, u li ssimula attivitajiet illi li ma kienx għalih qatt ma kienu jsehħu, jew kienu jsiru biss fuq livell nazzjonali. It-tmexxija tal-programm ġeneralment kienet tajba, u l-proċessi ma ffavorixxew lil hadd u kienu trasparenti.

It-3 Sejba: L-Adattazzjoni għal Bidliet ta' Malajr fis-Settur

L-iżvilupp eċċezzjonalment ta' malajr fis-settur affetwa sostanzjalment il-miri tal-programm: b'mod partikulari, l-intenzjoni oriġinali li ċertu tip ta' attivitajiet jingħataw imbutturata fil-bidu nkisbet malajr aktar milli mistenni. Il-programm irrisponda tajjeb għal dan it-tibdil ta' ċirkostanzi, f'nofs il-perjodu (jidher bħala modifikazzjoni fil-Linji ta' Azzjoni tiegħu) u l-evalwaturi laqgħu bi pjaċir dan ir-rispons. Madankollu, dik il-bidla gabet bżonn ta' aktar

iffukar għall-iżvilupp tan-netwerking; ta' bini ta' komunitajiet u t-tixrid tar-risultati fuq livell ta' programm fi stadju aktar tard tal-mixja tal-programm. L-evalwaturi raw li l-elementi orizzontali tar-rispons tal-programm għal dan il-bżonn kienu ta' kwalità tajba biżżejjed iżda nieqsa fil-għadd.

It-3 Sejba: Il-Valur Miżjud fil-Livell tal-Programm

Fir-rigward tal-progress lejn il-miri soċjoekonomiċi aktar wiesgħa tal-programm, hemm distinzjoni bejn il-konkluzjonijiet ta' l-evalwaturi dwar l-eContent bħala set ta' proġetti (fejn il-miri tat-tliet Linji ta' Azzjoni huma mistennija li fl-aħħar jintlahqu) u l-konkluzjonijiet dwar l-eContent bħala sinerġija shiħa (fejn il-bord sab nuqqas ta' indikazzjoni ta' żvilupp ta' sinerġiji tal-livell tal-programm, biżżejjed biex johlqu valur miżjud aktar mill-ammont kollu f'daqqa tal-proġetti individwali). L-evalwaturi kkunsidraw il-fatt li n-netwerking bejn il-proġetti ma ġiex rikonoxxut biżżejjed u li l-attivitajiet ta' tixrid tar-risultati u ta' konċertazzjoni fuq livell ta' programm ma kienux biżżejjed. Għalhekk l-iskala relattivament modesta ta' l-intervenzjoni ta' l-eContent ma waslitx sa fejn setgħet waslet.

It-3 Sejba: Ir-Relazzjoni bejn Programmi Kurrenti u dawk tal-Ġejjieni

Instab li l-programm daħal tajjeb u effettivament fil-pajjiżi Kandidati; li kkumplementa tajjeb l-inizzjattiva e-Ten u li mexxa sew mal-Pjan ta' Azzjoni e-Europe, għalkemm l-evalwaturi ma rawx sinerġiji mal-programm ta' Fondi Strutturali L-evalwaturi kkunsidraw li dan kollu joffri tagħlim utli u direttament applikabbli għall-programm eContent Plus u għas-CIP ICT Policy Support Programme (CIP-ICT). It-tagħlimiet f'dan ir-rigward (eż. dwar bżonnijiet partikulari ta' bini ta' komunitajiet, networking, tixrid ta' rezultati u sfruttar) għandhom il-potenzjal li johlqu mekkaniżmi li jrawwu kontribut sostanzjali għall-iżvilupp ta' benefiċċji soċjoekonomiċi fit-tul kif mbassra fl-aġendi ta' Liżbona u ta' Gothenburg.

Ir-Rakkomandazzjonijiet

L-evalwaturi rrakkomandaw li programmi qrib is-suq, tal-ġejjieni għandhom jiddedikaw parti ferm akbar mir-risorsi tagħhom għan-netwerking u għall-koordinazzjoni bejn il-proġetti (per eżempju, jinkoraġġixxu l-iżvilupp u d-diffużjoni ta' mudelli ta' negozji godda) u għat-tixrid tar-risultati ta' l-elementi eżemplari ta' l-attivitajiet tal-programm, li l-proġetti nnifishom forsi ma għandhomx inċentiv li jxerrduhom. Huwa wkoll rrakkomandat li tiġi kkunsidrata għajnuna għall-attivitajiet tal-programm u għall-konferenzi, għat-thaddim ta' uffiċju stampa u għall-involviment shiħ tal-medja kollha li għandha x'taqsam b'mod partikulari fejn jidhol l-irfinar tas-*search engines*, il-*marketing* tal-vajrus eċċ, filwaqt li tibqa' tintuża l-istampa speċjalizzata u tan-negozju. Attivitajiet orizzontali bħal dawn huma essenzjali għall-aqwa żvilupp tal-potenzjal ta' programm u għalhekk ma għandhomx jibqgħu b'idejhom marbuta minhabba l-inċertezzi neċessarji tal-mekkanizmu tas-'Sejhiet għall-Offerti'.

Ġew identifikati żewġ oqsma fejn jista' jsir studju li jista' jagħti l-frott għall-benefiċċju ta' programmi qrib is-suq, tal-ġejjieni. Il-modalitajiet ta' diffużjoni u ta' tixrid ta' rezultati ta' proġetti u programmi qrib is-suq iridu jinftehm b'mod dettaljat sabiex il-valur miżjud fuq livell ta' programm ikun ta' l-ogħla livell, u hemm bżonn li jiġu żviluppati għodod li (bħal għodda għall-analiżi tar-riferenzi użati għall-eżaminazzjoni tar-risultati ta' programmi tal-RTD) jkun utli biex jeżaminaw il-progress sabiex jintlahqu r-risultati fit-tul, tal-programmi qrib is-suq.

Huwa wkoll rakkomandat li l-Programmi jiddedikaw f'tit rizersi għall-monitoraġġ ta' l-iżvilupp fit-tul tar-riżultati tas-suq bħala parti mill-għaqda kontinwa mal-qasam rilevanti (f'dan il-każ, il-European eContent). Dan iħaffef l-evalwazzjoni; iqajjem kuxjenza dwar l-intervenzjonijiet u x-xogħlijiet tal-proġett, u jgħin fl-irfinar li hemm bżonn ma' setturi li qed jevolvu b'rata mgħaġġla.